

ВЕЧЕ ТАЈНОГ ЗАЧИНА

Извештај од петка 17.03.2017.

Вече тајног зачина
Човек за сва времена
др Владан Ђорђевић
(1844 – 1930)

Јелена Јовановић Симић
jelena.simic@muzejnt.rs

Поштовани пријатељи,

како се за некога може рећи да је ЧОВЕК ЗА СВА ВРЕМЕНА?

За др Владана Ђорђевића се то може рећи свакако а у то нас је, у петак увече у оквиру свог предавања, убедила др Јелена Јовановић Симић, кустос Музеја науке и технике и секретар Секције за историју медицине Српског лекарског друштва, велики поштовалац и познавалац лика и дела др Владана Ђорђевића. Својим знањем и грациозношћу наша гошћа нам је осветлила једну знамениту личност наше историје - неоправдано запостављену.

Још један зрак светла – истине о нашем роду осветљен је речју наше гошће др Јелене Јовановић Симић.

О њеном раду и постављеним изложбама уводну реч дала је, наша драга и неуморна, Гордана Каровић, музејски саветник Музеја науке и технике.

Какав човек...!?!

Усхићење које има др Јелена Јовановић Симић док говори о др Владану Ђорђевићу је импресивно и није случајно то што нам је у припреми свог предавања рекла да је прича о др Владану Ђорђевићу њена слабост и да са великим задовољством прича о њему.

Шта најпре рећи? Ко је др Владан Ђорђевић? У чему се огледа његова величина?

Просто препричати оно што смо чули у петак, у ВЕЧЕРИ ТАЈНОГ ЗАЧИНА није једноставно. Говорило се о “људској громади”. О човеку који је вишеструко помогао да се излију темељи државе Србије, да се формира (макар неке идеје остале у покушају) Београд као град, као престоница Србије. Да се помогне сиромашном народу Србије у сваком погледу, а у исто време да се буде племенит, великодушан, и да буде добар отац и супруг. Све је то стигао у својих осамдесет шест година живота др Владан Ђорђевић.

Владан Ђорђевић је био лекар, и то хирург, али и председник Владе у време Александра Обреновића, као и министар просвете, вера и привреде, али је исто тако био и градоначелник Београда, и то онај који је увео градски водовод и канализацију, уличну расвету, средио Савски кеј (Савамала), са Ташмајдана изместио гробље на садашње место – Ново гробље, калдрмисао улице, средио да град буде много чистији...

Председник Општине вароши Београда (1884/85)

Калдрисано 80.000 м²
Засађени дрвореди (1300 стабала)
Удвостручен број фењера
Реновирана зграда Општине
Уређен парк на Великој пијаци
Уређена пијача на Цветном тргу
Уређено Ново гробље

Рођен је у Београду, од оца Ђорђа, санитетског лекара у српској војсци, Србина, и мајке Марије, рођене Леко, цинцарског порекла. Породица Леко дала је многе знамените људе. Нажалост, мајка је умрла кад му је било само седам година, па је његов отац отишао у Сарајево и тамо отворио апотеку. Вратили су се у Београд због школовања маленог Хипократа. Отац, иако Србин, пореклом је из северне Грчке, па је сину на крштењу дао име Хипократ, не Хипократес, како би било оригинално грчки. Очигледно је да су му родитељи наменили позив лекара. Тек на матури, и то на наговор Ђуре Даничића, млађани Ђорђевић променио је име у Владан, по другом делу свог крштеног имена: кратија - владавина.

Био је први школовани хирург у Србији. Како би се усавршио, затражио је дозволу од Србије да учествује у раду санитета током Француско-пруског рата. Не само да се усавршавао, он је и основао ратну болницу, што му је донело чин. Млад, а овенчан славом, враћа се у Београд и почиње да ради као приватни лекар, али не задуго. Основао је и Српско лекарско друштво. Покренуо је и часопис Архив, који излази и данас! Такође, један је и од оснивача Црвеног крста у Србији. Наравно, учествовао је у међувремену у свим ратовима које је Србија водила.

Вредно је поменути да се у холу зграде Међународног Црвеног крста у Женеви налази табла са натписом: "Буди хуман као што је била хумана Србија 1885. г."

Србија је од 1884. до 1885. године ратовала против Бугарске, која није имала војне санитете, па самим тим ни могућност да њихови рањеници добију потребну медицинску помоћ. Знајући каква је ситуација у Бугарској, Међународни Црвени крст је обезбедио неопходну помоћ за рањенике. Али, постојао је један проблем. Једини пут до Бугарске водио је преко српског фронта.

Међутим, догодило се нешто што свет до тада, а ни после тога, није видео: Србија је показала незабележену хуманост када је на захтев лекара аустријског Црвеног крста, Влада Србије одобрила војној команди да на један дан прекине рат и пропусти конвој. Србија се придружила апелу из Европе и отворила своје војне магацине из којих је дала лекове, ћебад, кревете и сав материјал који је био неопходан за отварање једне болнице у Бугарској и на тај начин помогла земљи са којом је била у рату.

Буди тако хуман као што је била Србија 1885

Тај моменат се налази на слици на којој је приказана примопредаја српских поклона бугарским војницима, која се догодила код Пирота. За овај преседан у светској историји ратовања, Међународни Црвени крст у Женеви доделио је специјално признање Црвеном крсту Србије, тако да је у холу зграде ове организације постављена табла на којој је исписано:

„Буди тако хуман као што је била хумана Србија 1885. године.”

Др Владан Ђорђевић је био и лични лекар краља Милана. Био је градоначелник Београда, а после министар просвете и привреде. Био је и дипломата - посланик у Атини па у Цариграду, данашњем Истанбулу. Опет се враћа у Београд, овај пут на место министра иностраних послова, и у то време тесно је сарађивао са Стојаном Новаковићем. Био је вредан дипломата и много је урадио за Србију.

**Председник Министарског савета
и министар иностраних дела
(1897 – 1900)**

Кабинет Владана Ђорђевића 1898.
(САНУ, XXVI)

- Стеван Д. Поповић, министар финансија
- Сима Лозанић, министар народне привреде
- Коста Н. Христич, министар правде
- Андра Ђорђевић, министар просвете и црквених дела
- Јеврем Андоновић, министар унутрашњих дела
- Јован Атанацковић, министар грађевина
- Драгомир Вучковић, министар војни

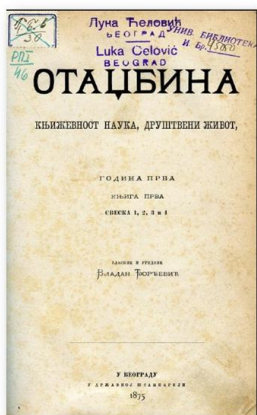
Са абдикацијом краља Милана није престала политичка активност др Владана Ђорђевића. Краљ Александар, поставио га је за председника Владе, али, овај енергични лекар дао је оставку на све функције кад се краљ венчао с Драгом Машин. Из новинских написа тог доба стиче се утисак да се цела Србија радовала кад је отишао с власти, стално је нешто "измишљавао" што говори о неразумевању његовог визионарског деловања.

После Мајског преврата враћа се у Србију, али навикнут да сваком скреше у брк, допао је и затвора.

Иако му је жена, Паулина Бритнер, љубав из студентских дана, родила петнаесторо деце, остало их је само четворо, и преко деце је повезан са породицама Властари и Дероко.

Поклонио је повелико имање граду који је толико волео, а часопис ОТАЏБИНА који је сматрао за питање части, сам је финансирао. Да би некако скренуо пажњу јавности на њега, позвао је Буру Јакшића, који је бар по оштром језику и кочоперности био тако сличан Ђорђевићу, мада није и по вештини да нешто практично постигне, па му у кафани Дарданели (на месту данашње Палате Албанија) понудио следећи посао: "Господине Јакшићу, много сам се истрошио, немам пара да вам платим, али 'ајде ви мени да напишете неки стих који ће бити заглавље тог новог часописа, онако нешто да буде јако, и да у сваком Србину пробуди понос. А ја ћу вам платити овај ручак." И ту, за кафанским столом, за неких десетак, петнаестак минута, на афиши кафанских новина, написа Јакшић своју чувену Отаџбину. Без преправки, без много мозгања, директно из душе и срца. После јела које је добро дошло Јакшићу голом као пиштољ, Ђорђевић је део новина поцепао и однео у штампарију. А на том папиру:

"И овај камен земље Србије, што претећ небу дере кроз облак..."
Састала се два генија!

Отаџбина (1875 – 1892)

*И овај камен земље Србије,
Што претећ сунцу дере кроз облак,
Суморног чела мрачним борама,
О вековечности прича далекој,
Показујући немом мимиком
Образа свога бразде дубоке...*

Ђура Јакшић, 1875

На основу овог дивног казивања др Јелене Јовановић Симић, др Владана Ђорђевића требамо памтити као човека чији је поглед допирао далеко у будућност, да је увек говорио оно што мисли и при том имао великих невоља – нервирао је све политичаре и двор, заогрнут плаштом знања стварао је ауторитет око себе...

Да, драги пријатељи стекли смо утисак да је:

ДР ВЛАДАН ЂОРЂЕВИЋ ЗАИСТА ЧОВЕК ЗА СВА ВРЕМЕНА...!

Хвала драгој Јелени Јовановић Симић за предавање које нам је приредила. Мало је рећи да нас је обогатила разоткривањем, боље рећи: обелодањивањем скривене истине о великану наше прошлости.

Духовна кухиња ТАЈНОГ ЗАЧИНА је богатија за још један величанствени догађај.

*Srdačan pozdrav,
Dragan Đurić*